

УДК 167.1-021.121:355.01:37.091.4(477)Ющук(045)

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-5\(23\)-946-956](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-5(23)-946-956)

Розман Ірина Іллівна доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання, Мукачівський державний університет, 89600 м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26, тел.: (03131) 211-09, <https://orcid.org/0000-0002-4951-0074>

Фенцик Оксана Миколаївна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет, 89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26, <https://orcid.org/0000-0002-0207-5255>

ІВАН ЮЩУК ПРО ОСВІТНЬО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ: АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ В ЧАСИ ВІЙНИ (РЕТРОСПЕКТИВА ІНТЕРНЕТ-ПУБЛІКАЦІЙ)

Анотація. У рамках наукового дослідження було проведено аналіз інформаційного простору щодо ролі української мови у формуванні позитивних національних уявлень, зокрема оптимізму, незламності та любові до України. Застосовуючи методи контент-аналізу та критичного огляду Інтернет-джерел, досліджено, як українська мова відображає та впливає на формування цих ціннісних аспектів національного характеру.

Зосереджена увага на ролі освіти та просвітництва в сучасному українському суспільстві через призму думок та поглядів Івана Ющука.

Стаття пропонує аналіз освітніх та просвітницьких стратегій, що можуть сприяти розвитку та підвищенню свідомості громадян.

Проаналізовано ідеї І. Ющука та їх потенційний вплив на формування освітнього простору в Україні.

Зауважено на важливості використання української мови у контексті вираження незламності та вольової сили, що сприяє зміцненню віри в себе та власні можливості серед українців, адже мова є інструментом відстоювання національних інтересів та спадкоємцем великої історичної традиції боротьби за свободу та незалежність.

Стаття сприяє висвітленню актуальних питань освіти та просвітництва в контексті сучасних викликів українського суспільства.

На основі власних інтерв'ю-роздумів професора, висловлених у період з 2015 по 2021 рік, у статті розглядаються ключові аспекти сучасних викликів українського суспільства, зокрема в контексті освітнього та просвітницького потенціалу.

Закцентовано увагу на висловлюваннях І.П. Ющука у Інтернет-просторі щодо важливості державної мовної політики, що сприяє більш глибокому розумінню та аналізу представлених ідей: Ковальова С. «Іван Ющук: У державі має бути мовна цензури» «Вечірній Київ», 2015. URL: <http://surl.li/tbvsw>; в інтерв'ю «Главкому»: Глуховський М. «Мовознавець Іван Ющук: Піддаватися на те, що російськомовні теж стояли на Майдані, не варто», від 9 лист. 2016 р. URL: <http://surl.li/tbvzc>; Малиновська М. «Мовознавець Іван Ющук: У Німеччині багато турків, але німці не переходять на турецьку мову», від 15 листопада 2021 року. URL: <http://surl.li/tbwbe> ; від 2 жовтня 2017 року виступ у програмі «Наша освіта» на каналі URL: <http://surl.li/swray>; інтерв'ю інформаційному порталю «Український інтерес». Антонюк Н «Іван Ющук: Українська мова скріплює людей та вселяє довіру один до одного», від 29 вересня 2020 р. URL: <http://surl.li/tbwvr>; Квасниця І., Президент Асоціації «Спадщина України». «Іван Пилипович Ющук» URL: <http://surl.li/tbwmh>, а також офіційні документи від урядових чи наукових установ «Мова під час війни стала зброєю – в Україні відзначають День писемності» Укрінформ 2022. URL: <http://surl.li/sywtb> .

Ключові слова: Іван Ющук ,Україна, війна, українська мова, навчальні видання, роль освіти та просвітництва,

Rozman Iryna Illivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of English Language, Literature and Teaching Methods, Mukachevo State University, 89600 Mukachevo, St. Uzhhorodska, 26, Tel.: (03131) 211-09, <https://orcid.org/0000-0002-4951-0074>

Fentsyk Oksana Candidate of Pedagogical Sciences/PhD, Associate Professor, Associate Professor of the Pedagogical Faculty, Department for Preschool, Primary Education and Educational Management, Mukachevo State University, 89600, Transcarpathian region, Mukachevo, Uzhhorodskaya 26 St., <https://orcid.org/0000-0002-0207-5255>.

IVAN YUSHCHUK ON THE EDUCATIONAL SPACE OF UKRAINE: THE URGENCY OF THE PROBLEM IN TIME OF WAR (RETROSPECTIVE OF INTERNET PUBLICATIONS)

Abstract. As part of the scientific research, an analysis of the information space was carried out regarding the role of the Ukrainian language in the formation of positive national ideas, in particular, optimism, indomitability and love for Ukraine. Using the methods of content analysis and critical review of Internet sources, it was investigated how the Ukrainian language reflects and influences the formation of these valuable aspects of the national character.

Attention is focused on the role of education and enlightenment in modern Ukrainian society through the prism of Ivan Yushchuk's thoughts and views.

The article offers an analysis of educational and educational strategies that can contribute to the development and raising of citizens' consciousness.

The ideas of I. Yushchuk and their potential influence on the formation of educational space in Ukraine are analyzed.

The importance of using the Ukrainian language in the context of expressing indomitability and willpower, which contributes to strengthening self-belief and own capabilities among Ukrainians, was noted. It is a tool for defending national interests and an heir to the great historical tradition of the struggle for freedom and independence.

The article contributes to highlighting current issues of education and enlightenment in the context of modern challenges of Ukrainian society.

Based on the professor's own interviews-reflections, expressed in the period from 2015 to 2021, the article examines key aspects of modern challenges of Ukrainian society, in particular in the context of educational and educational potential.

Attention is focused on the statements of I.P. Yushchuk in the Internet space regarding the importance of state language policy, which contributes to a deeper understanding and analysis of the presented ideas: Kovalova S. "Ivan Yushchuk: There should be language censorship in the state" "Evening Kyiv", 2015. URL: <http://surl.li/tbvsw>; in an interview with "Glavkom": M. Hlukhovskiyi "Linguist Ivan Yushchuk: It is not worth succumbing to the fact that Russian speakers also stood on the Maidan", November 9, 2016 URL: <http://surl.li/tbvzc>; Malinovska M. "Linguist Ivan Juschuk: There are many Turks in Germany, but the Germans are not switching to the Turkish language", dated November 15, 20217. URL: <http://surl.li/tbwbe>; from October 2, 2017, a speech in the program "Our Education" on the URL channel: <http://surl.li/swray>; interview with the information portal "Ukrainian Interest". Antonyuk N. "Ivan Yushchuk: The Ukrainian language unites people and instills trust in each other", dated September 29, 2020. URL: <http://surl.li/tbwvr>; I. Kvasnytsia, President of the "Heritage of Ukraine" Association. "Ivan Pylypovych Yushchuk" URL: <http://surl.li/tbwmh>, as well as official documents from government or scientific institutions "Language during the war became a weapon - Ukraine celebrates the Day of Writing" Ukrinform 2022. URL: <http://surl.li/sywtb>.

Keywords: Ivan Yushchuk, Ukraine, war, Ukrainian language, educational publications, the role of education and enlightenment.

Постановка проблеми. Знання мови ставить завдання перед суспільством у забезпеченні ефективного спілкування, культурного розвитку та збереженні

національної ідентичності. Закон «Про мову в 2021 році» [5], «Правовий статус української мови в державі» [11], «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [12], «Перехід сфери обслуговування на українську мову» [10] свідчать про ідентичність України як суверенної держави з відокремленою мовною ідентичністю, встановлюють правові механізми, спрямовані на захист і розвиток української мови, зокрема шляхом забезпечення її використання в офіційній діяльності, освіті, мас-медіа та інших сферах громадського життя та в контексті війни, яка спалахнула на території України; мова стала не лише засобом спілкування, але й елементом підтримки національної самосвідомості та боротьби за свободу. Знання мови є не лише інструментом спілкування, але й символом національної гідності та самовизначення громадянства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізом актуальних проблем щодо освітньо-просвітницького простору України займалися вчені Г. Бутенко, А. Евтодюк, Н. Рибка, А. Цимбалару, які присвятили свої дослідження характеристиці впливу мовних політик на формування освітнього середовища, розвиток мовної свідомості та міжкультурної взаємодії в сучасному українському суспільстві. Їхні дослідження вказують на необхідність системного підходу до вирішення проблем мовної політики та освітнього процесу, спрямованого на збереження мовної різноманітності та підвищення мовної компетентності громадян для побудови єдиної та гармонійної багатомовної держави. Зокрема Н. Рибка зазначає, що «освітній простір відображає переважно внутрішні (педагогічні, психологічні, дидактичні та ін.) зміни в системі освіти» [13, с. 8]. У дослідженнях видатних науковців, зокрема Т. Байбари, Н. Бібік, М. Бурди, Т. Бойченко, О. Бугайова, Л. Величко, І. Гудзик, Н. Коваль, В. Корнеєва, Л. Кочиної, О. Ляшенка, І. Смагіна, систематично досліджуються дидактичні та методичні засади формування змісту навчання та його відображення у підручниках і навчальних посібниках.

Метою статті є висвітлення думок Івана Ющука щодо освітньо-просвітницького простору України на основі ретроспективних Інтернет-публікацій та питання української мови в час війни.

Виклад основного матеріалу. Життєпис та впливова роль у просвітництві І.Ющука стали предметом окремих досліджень і публіцистичних есе, приурочених до ювілеїв таких вчених, як С. Омельчук, М. Гуць, І. Пасемко, О. Сливинський, Д. Павличко та Ю. Руденко.

Дослідження просвітницької діяльності цього видатного мовознавця залишається актуальним і вимагає ретельного аналізу та дослідження навіть у сучасному контексті. Для висвітлення зазначеної мети ми використаємо публічно доступні онлайн-ресурси, які містять відомості про погляди та висловлювання І. Ющука щодо значення української мови. Серед найбільш

авторитетних джерел, що можна використовувати для аналізу, варто відзначити публікації на офіційних веб-сайтах засобів масової інформації, відкриті заяви та інтерв'ю, які надає сам І. Ющук: Ковальова С. «Іван Ющук: У державі має бути мовна цензури» «Вечірній Київ», 2015. URL: <http://surl.li/tbvsw>; в інтерв'ю «Главкому»: Глуховський М. «Мовознавець Іван Ющук: Піддаватися на те, що російськомовні теж стояли на Майдані, не варто», від 9 лист. 2016 р. URL: <http://surl.li/tbvzc>; Малиновська М. «Мовознавець Іван Ющук: У Німеччині багато турків, але німці не переходять на турецьку мову», від 15 листопада 2017 року. URL: <http://surl.li/tbwbe>; від 2 жовтня 2017 року виступ у програмі «Наша освіта» на каналі URL: <http://surl.li/swray>; інтерв'ю інформаційному порталу «Український інтерес». Антонюк Н «Іван Ющук: Українська мова скріплює людей та вселяє довіру один до одного», від 29 вересня 2020 р. URL: <http://surl.li/tbwvr>; Квасниця І., Президент Асоціації «Спадщина України». «Іван Пилипович Ющук» URL: <http://surl.li/tbwmh>, а також офіційні документи від урядових чи наукових установ «Мова під час війни стала зброєю – в Україні відзначають День писемності» Укрінформ 2022. URL: <http://surl.li/sywtb>.

Під кутом сучасності при аналізі таких джерел необхідно враховувати їхню об'єктивність та репутацію, а також ураховувати контекст політичної, культурної та соціальної обстановки, що може впливати на думки та висловлювання І. Ющука. Також важливо звернути увагу на специфіку публікацій та можливі мотивації авторів, які можуть впливати на інтерпретацію його поглядів.

Аналіз публікацій показав, що в інформаційному просторі українська мова відіграє ключову роль у консолідації суспільства та підтримці національної ідентичності. Вона є символом національної гідності та самобутності, що сприяє формуванню позитивного національного настрою серед громадян. У висвітленні оптимістичних поглядів українська мова часто використовується для вираження надії, віри у майбутнє та досягнення високих цілей, що впливає на формування позитивного емоційного фону в суспільстві.

Усе своє життя І.П.Ющук вів енергійну наукову діяльність, видавав книги та навчав студентів. Невсипуща муза Івана Ющука йде пліч-о-пліч із оптимізмом, незламністю та любов'ю до України.

Уповноваженим із питань захисту державної мови призначили Тараса Кременя. Після аналізу Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» можна виділити кілька положень, які вважаються особливо важливими у контексті забезпечення мовних прав та зміцнення мовної ідентичності нації.

По-перше, слід зазначити, що одним із ключових положень є закріплення статусу української мови як державної. Це положення визначає

основні принципи державної мовної політики, які спрямовані на забезпечення захисту, розвитку та популяризації української мови як невід'ємної складової національної культури та ідентичності.

По-друге, важливим є закріплення механізмів забезпечення рівних мовних прав громадян незалежно від їхньої етнічної чи мовної належності. Це включає забезпечення доступу до освіти, державної адміністрації, правосуддя та інших сфер життєдіяльності українською мовою, а також захист від будь-якої форми дискримінації на мовному ґрунті.

Третє положення, що слід виділити, – це встановлення відповідальності за порушення мовних прав та невиконання законодавчих вимог щодо забезпечення функціонування української мови. Це сприяє підвищенню ефективності мовної політики та зміцненню мовної сфери українського суспільства [14].

Вищезазначені положення, які становлять основу Закону, є ключовими у забезпеченні стабільного функціонування та розвитку української мови як державної. Вони репрезентують систему гарантій та механізмів, спрямованих на зміцнення мовної ідентичності та культурного багатства українського народу [4].

У інтерв'ю Квальовій С. Ющук І.П. констатує: «Повинні бути створені всі умови, які б сприяли утвердженню української мови як державної. Чиновник, якщо він хоче бути державним чиновником, має володіти й користуватися державною мовою, інакше йому не місце в державній установі. Не повинно також бути шкіл, у яких усе навчання ведеться тільки іноземною, тобто російською. На моє переконання, треба, щоб запрацював єдиний мовний режим у школах» [7].

На слова кореспондента стосовно того, що І.Ющук є автором 30 підручників з української мови для середньої та вищої школи, але досі є кандидатом філологічних наук, професор Ющук відповів: «Вважаю, що суть не у званнях чи титулах. Головне – чи зробив ти по максимуму в тому, що вмієш і можеш. Коли в умовах утиску і переслідувань мене звільнили з Інституту літератури імені Тараса Шевченка, заборонивши публікувати будь-що, я перекладав – із сербської, хорватської, македонської, словенської, чеської мов. Це майже півтора десятка прозових книжок, хоча не завжди вдавалося їх друкувати під власним прізвищем. Такі були часи» [7]. Надзвичайно важлива думка була висловлена у подальшій розмові: «У «Концепції розвитку української мови, культури та виховання історичної пам'яті у жителів міста Києва на 2015–2020 роки», яку затвердила міська рада, йдеться про зміцнення статусу української мови як державної, її всебічний розвиток і поширення в усіх сферах суспільного життя міста. А як цього досягнути, Іване Пилиповичу?» – «Це дуже правильне і потрібне рішення.

Вважаю, що першим практичним кроком має бути створення при КМДА комісії з питань української мови. Не досить назвати мову державною, треба, щоб вона і справді була такою, як це є у країнах Європи. Вчені, я особисто, могли б долучитися до роботи такої комісії. До речі, в перші роки Незалежності у державних адміністраціях були представники «Просвіти», які стежили за дотриманням україномовства. Чому б цю традицію не відновити?» [7].

Кореспондент Глуховський М. в інтерв'ю з І.Ющук на тему: «Мовознавець Іван Ющук: Піддаватися на те, що російськомовні теж стояли на Майдані, не варто», зауважує на слова професора: «Так, я помічаю тенденцію до погіршення мовної ситуації. Вона іде від доброти українців, які не завжди вміють захищати свої права. Вони більше співчують іншим. Те, що деякі російськомовні громадяни брали участь у Революції гідності, так би мовити, розм'якло українців. Ніхто не проти російської мови чи ще якоїсь іншої мови. Але державною має бути лише одна мова» [3]. «Але зараз триває війна. Вся увага, всі зусилля звернені на фронт. Тому, кажуть (керівники ЗМІ. – «Главком»), мова – це другорядна річ. Але це зовсім не так. Мова – це зброя стратегічна. З мови та війна й почалася, бо нібито хтось хотів забрати у тих росіян, які проживають на Донбасі, їхню російську мову. Такого не було – цей привід собі вигадали для того, аби знищити Україну як державу» [3].

Далі І.П. Ющук зауважує, що «школа мислення не розвиває. Я про це кажу скрізь. Школа повинна не знання давати, бо знання забувають, а насамперед має розвивати мислення. Тобто дитина бачить якийсь факт і потім може його проаналізувати, оцінити і прийняти відповідне адекватне рішення» [3].

«Погіршення становища української мови в Україні спостерігається вже понад 10 років. Як не дивно, ситуація різко змінилась у гірший бік після останнього Майдану, який, здавалося б, відзначався небувалим сплеском патріотизму. Нині вже нікого не здивуєш, що найвищі чиновники на засіданні уряду чи Адміністрації президента нехтують законом - користуються російською у робочому спілкуванні. Хоча навіть Микола Азаров, який ставав об'єктом насмішок і критики за погане знання української, на публіці намагався дотримуватися букви закону» [3].

На питання «У чому конкретні хиби нинішньої методики?» Ющук І.П. відповідає: «Вона не змінилась, а просто закріпилась. Все, що не розвивається, починає деградувати, у тому числі методика. Я щоразу, коли видаю новий посібник, це враховую.

В останньому своєму посібнику «Українська мова в школі: методичні поради для вчителя» я намагався якраз учителя підвести до того, що він має давати не знання, а вчити людей самим добувати ті знання. Бо в їхніх головах ті закони є, тільки вони неусвідомлені [3].

На питання Малиновської Н., як І.П. Ющук оцінює сьогоденний стан української мови, мовознавець відповідає: «Мова звучить на радіо, телебаченні. Тому я сказав би, що становище нормальне. Інша річ, що саме вживання мови не завжди правильне. В Києві, столиці України, рідна мова має звучати скрізь. Скажімо, в Парижі скрізь звучить французька, у Варшаві – польська. До речі, якщо приїхати до Польщі, то одразу можна почути польську мову. Так і в Україні має бути українська мова. Але, на жаль, наші традиції зруйновані. Ще раз наголошу: люди українську мову розуміють, адже вона в наших генах. А та мова, що принесена з іншої держави, - на поверхні мислення. В глибині завжди лежать ті закони мислення, які вироблені протягом тисячоліть нашими предками» [8].

У намірі віддати перевагу зазначеній меті професор і автор наукових праць з методики викладання української мови І. Ющук провадить комплексне дослідження, спрямоване на аналіз ефективних педагогічних підходів та методів, які сприяють оптимізації процесу навчання та засвоєння української мови учнями та студентами. На посаді професора та завідувача кафедри слов'янської філології і загального мовознавства у Київському міжнародному університеті Ющук І.П. продовжує свою плідну наукову та педагогічну діяльність, сприяючи подальшому розвитку української мовознавчої науки та освіти.

У програмі «Наша освіта» (2017 р.), яка була присвячена Дню вчителя, Ющук І.П. зауважив, що вчитель виховує майбутнє наших дітей, тому що якими будуть наші діти, такою й буде наша держава. Ведуча нагадала нам, що в 60-ті роки Ющук І.П. працював в Інституті літератури ім.Т.Шевченка АН УРСР зі спеціальності «сербська література», де здобув спеціальність філолог-славіст та вчитель української мови. Однак трапився такий переломний момент, що за національні переконання Ющука І.П. було знято з посади, яку він обіймав у інституті, – натомість став завідувачем методичним відділом у журналі «Дивослово».

Не уявляю нині учня чи дорослого, який хоче опанувати українську мову без «Практикуму правопису і граматики української мови» Івана Ющука. Це настільна книга в кожній українській родині. До речі, професор є і співавтором посібника «Українська мова для іноземців». Іван Пилипович написав більше сорока наукових праць про українську мову. Остання публікація Івана Пилиповича була присвячена ювілею Лесі Українки – як завжди сильна і переконлива; читачі соціальних мереж мають змогу й тепер прочитати його гострі посилання [15].

В інтерв'ю «Українському інтересу» І.Ющук стверджує, що «Україна повинна у світовий прогрес, у світову цивілізацію внести своє. Якщо ми повторюватимемо американців чи росіян, то не будемо нікому потрібні, бо

американці своє краще подають, а росіяни – своє. Наше ж буде плагіатом, а кожен плагіат – нікчемний». На питання «Щоб ви порадили людині, яка ніколи не спілкувалася українською, проте вирішила на неї перейти?», прозвучала така відповідь: «Треба почати від суржика – вставляти у свою мову українські слова. У такий спосіб врешті-решт оволодієш мовою. Раджу посібник Івана Ющука «Я вивчу українську мову. Я выучу украинский язык».

Українська мова починається від «Повісті врем'яних літ» і «Слова о полку Ігоревім» в сучасних перекладах до творчості Василя Стуса. Людина повинна відразу входити в українську культуру, адже вчити мову без ознайомлення з культурою – неправильно [1].

«В радянську епоху звинувачували мене в українському буржуазному націоналізмі. Бо я скрізь говорив тільки українською мовою. І дружив з чесними безкорисливими людьми – з Василем Стусом, Іваном Світличним, Юрієм Бадзьом – і поділяв їхні погляди. А не зламався я тому, що я українець-волиняк. Бо ж, як відомо, волиняни вперті люди. Я не терпів і не терплю приниження» [6].

На завершення розмови Ющук І.П. ствердно зауважив: «Я б сказав наступне українцям, що треба розуміти, що українці не є останнім народом у світі. Ми є дуже талановитим, незалежним, працьовитим і гідним народом. Довгі століття ми були колонією інших держав. Отже, ми повинні докласти максимум зусиль, щоб зміцнити свою державність. А стержнем державності є утвердження української державної мови в усі сфери суспільного життя. Через утвердження мови до утвердження незалежності і цілісності України» [6].

Початок повномасштабної війни в Україні призвів до значного збільшення зацікавленості та підтримки української мови серед населення. Відзначається виразний та стрімкий перехід українців до використання рідної мови, який супроводжується збільшенням зацікавленості українців у літературних творах.

Значення української мови для нашого народу важко переоцінити. «Руйнуючи культурну спадщину, ворог і нині на окупованих територіях забороняє навчання державною мовою, вилучає книги, фізично розправляє з усіма, хто живе з Україною в серці. Але йому не вдасться нас зламати», – підкреслив Президент [9].

«Не досить назвати мову державною, треба, щоб вона й справді була такою, як це в країнах Європи. У перші роки незалежності в державних адміністраціях були представники «Просвіти», які стежили за дотриманням мовного режиму», – каже відомий мовознавець професор Іван Ющук. – Чому б цю традицію не відновити?» [7; 16].

Висновки. Під час війни спостерігається зростання важливості та значення знання української мови, яка виступає не лише як засіб комунікації,

але й як символ національної самосвідомості та спільної ідентичності, що підтримує духовну і суспільну єдність українського народу в умовах екстремальних та напружених обставин війни. Іван Ющук щорічно, починаючи з 2018 року, брав участь у конференціях і вебінарах до Міжнародного дня рідної мови UNESCO «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства», організаторами яких виступала Кафедра ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» НАПН України, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, і ділився досвідом роботи з учнями, студентами, учителями та науковцями в царині рідної мови.

Учення І. Ющука у контексті війни відображає вагому роль українського мовознавця як ключового джерела інтелектуальних ресурсів для розуміння української державності. Його дослідження у сфері мовознавства, зокрема в контексті вивчення лінгвістичних аспектів комунікації, є невід'ємною складовою сучасної української мови. Аналізуючи мовні практики, методичні рекомендації, підручники та комунікативні стратегії, І. Ющук сприяв розумінню та ефективному використанню мови як державної складової української нації.

Література:

1. Антонюк Н. Іван Ющук: Українська мова скріплює людей та вселяє довіру один до одного. 2020. URL: <http://surl.li/tbwvr>.
2. Наша освіта: програма. 2017. URL: <http://surl.li/swray>.
3. Глуховський М. Мовознавець Іван Ющук: Піддаватися на те, що російськомовні теж стояли на Майдані, не варто. 2016. URL: <http://surl.li/tbvzc>.
4. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2019. № 21. С. 81. URL: <http://surl.li/swmjk>.
5. Закон про мову в 2021 році. Від 16 січня обслуговування українською та іспити для чиновників. URL: <http://surl.li/sywos>.
6. Квасниця І. Ющук Іван Пилипович. URL: <http://surl.li/tbwmh>.
7. Ковальова С. Іван Ющук: У державі має бути мовна цензура. 2015. URL: <http://surl.li/tbvsw>.
8. Малиновська М. Мовознавець Іван Ющук: У Німеччині багато турків, але німці не переходять на турецьку мову. 2017. URL: <http://surl.li/tbwbe>.
9. Мова під час війни стала зброєю. В Україні відзначають День писемності. 2022. URL: <http://surl.li/sywtb>.
10. Перехід сфери обслуговування на українську мову. 2019. URL: <http://surl.li/sywrw>.
11. Правовий статус української мови в державі. 2021. URL: <http://surl.li/sywpp>.
12. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII. URL: <http://surl.li/sywqt>.
13. Рибка Н. М. Єдиний освітній простір як інтегративна система: соціально-філософський аналіз: автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03. Одеса, 2005. 24 с.
14. Уповноваженим із захисту державної мови шляхом рейтингового голосування обраний Тарас Кремінь. 2020. URL: <http://surl.li/tbzar>.
15. Ходацька О., Філіпчук Н. Майстер українського слова, лицар українського духу. *Педагогічна газета України*. 2021. № 2. С. 8. URL: <http://surl.li/tclrm>.
16. Sirenko P.O. Special and preventive exercises in professional football. Kharkiv: New word; 2012.

References:

1. Antoniuk, N. (2020). Ivan Yushchuk: Ukrainska mova skripliuie liudei ta vseliaie doviru odyn do odnogo [Ivan Yushchuk: The Ukrainian language unites people and instills trust in each other]. Retrieved from <http://surl.li/tbwvr> [in Ukrainian].
2. Nasha osvita: prohrama [Our education: program]. (2017). Retrieved from <http://surl.li/swray> [in Ukrainian].
3. Hlukhovskiy, M. (2016). Movoznavets Ivan Yushchuk: Piddavatysia na te, shcho rosiiskomovni tezh stoialy na Maidani, ne varto [Linguist Ivan Yushchuk: It is not worth giving in to the fact that Russian speakers were also standing on the Maidan]. Retrieved from <http://surl.li/tbvzc> [in Ukrainian].
4. Pro zabezpechennia funktsionuvannia ukrainskoi movy yak derzhavnoi: Zakon Ukrainy [On ensuring the functioning of the Ukrainian language as a state language: Law of Ukraine]. (2019). *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR) - Information of the Verkhovna Rada (VVR)*, 21, 81. Retrieved from <http://surl.li/swmxk> [in Ukrainian].
5. Zakon pro movu v 2021 rotsi. Vid 16 sichnia obsluhovuvannia ukrainskoiu ta ispyty dlia chynovnykiv [Law on language in 2021. From January 16, service in Ukrainian and exams for officials]. Retrieved from <http://surl.li/syvos> [in Ukrainian].
6. Kvasnytsia, I. Yushchuk Ivan Pylypovych [Yushchuk Ivan Pylypovych]. Retrieved from <http://surl.li/tbwmh> [in Ukrainian].
7. Kovalova, S. (2015). Ivan Yushchuk: U derzhavi maie buty movna tsenzura [Ivan Yushchuk: There should be language censorship in the state]. Retrieved from <http://surl.li/tbvsw> [in Ukrainian].
8. Malynovska, M. (2017). Movoznavets Ivan Yushchuk: U Nimechchyni bahato turkiv, ale nimtsi ne perekhodiat na turetsku movu [Linguist Ivan Juschuk: There are many Turks in Germany, but the Germans are not switching to Turkish]. Retrieved from <http://surl.li/tbwbe> [in Ukrainian].
9. Mova pid chas viiny stala zbroieiu. V Ukraini vidznachaiut Den pysemnosti [Language became a weapon during the war. Writing Day is celebrated in Ukraine]. (2022). Retrieved from <http://surl.li/sywtb> [in Ukrainian].
10. Perekhid sfery obsluhovuvannia na ukrainsku movu [Transition of the sphere of service to the Ukrainian language]. (2019). Retrieved from <http://surl.li/sywrw> [in Ukrainian].
11. Pravovyi status ukrainskoi movy v derzhavi [The legal status of the Ukrainian language in the state]. (2021). Retrieved from <http://surl.li/sywpp> [in Ukrainian].
12. Pro zabezpechennia funktsionuvannia ukrainskoi movy yak derzhavnoi: Zakon Ukrainy vid 25.04.2019 № 2704-VIII [On ensuring the functioning of the Ukrainian language as the state language: Law of Ukraine dated April 25, 2019 No. 2704-VIII]. Retrieved from <http://surl.li/sywqt> [in Ukrainian].
13. Rybka, N. M. (2005). Yedynyi osvittii prostir yak intehratyvna systema: sotsialno-filosofskiy analiz [The unified educational space as an integrative system: socio-philosophical analysis]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Odesa [in Ukrainian].
14. Upovnovazhenym iz zakhystu derzhavnoi movy shliakhom reitynhovoho holosuvannia obranyi Taras Kremin [Taras Kremin was elected as the commissioner for the protection of the state language by rating voting]. (2020). Retrieved from <http://surl.li/tbzar> [in Ukrainian].
15. Khodatska, O., & Filipchuk, N. (2021). Maister ukrainskoho slova, lytsar ukrainskoho dukhu [Master of the Ukrainian word, knight of the Ukrainian spirit]. *Pedahohichna hazeta Ukrainy - Pedagogical newspaper of Ukraine*, 2, 8. Retrieved from <http://surl.li/tclrm> [in Ukrainian].
16. Sirenko P.O. Special and preventive exercises in professional football. Kharkiv: New word; 2012.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>